

PB-42: LOGOPENİ VE PSİKOZ İLE SEYREDEN NADİR BİR ALZHEİMER HASTALIĞINA BAĞLI DEMANS OLGUSU

Elif Sude Lale¹, Koray Hamza Cihan¹, Kazım Cihan Can¹, Erguvan Tuğba Özel Kızıl¹
¹Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

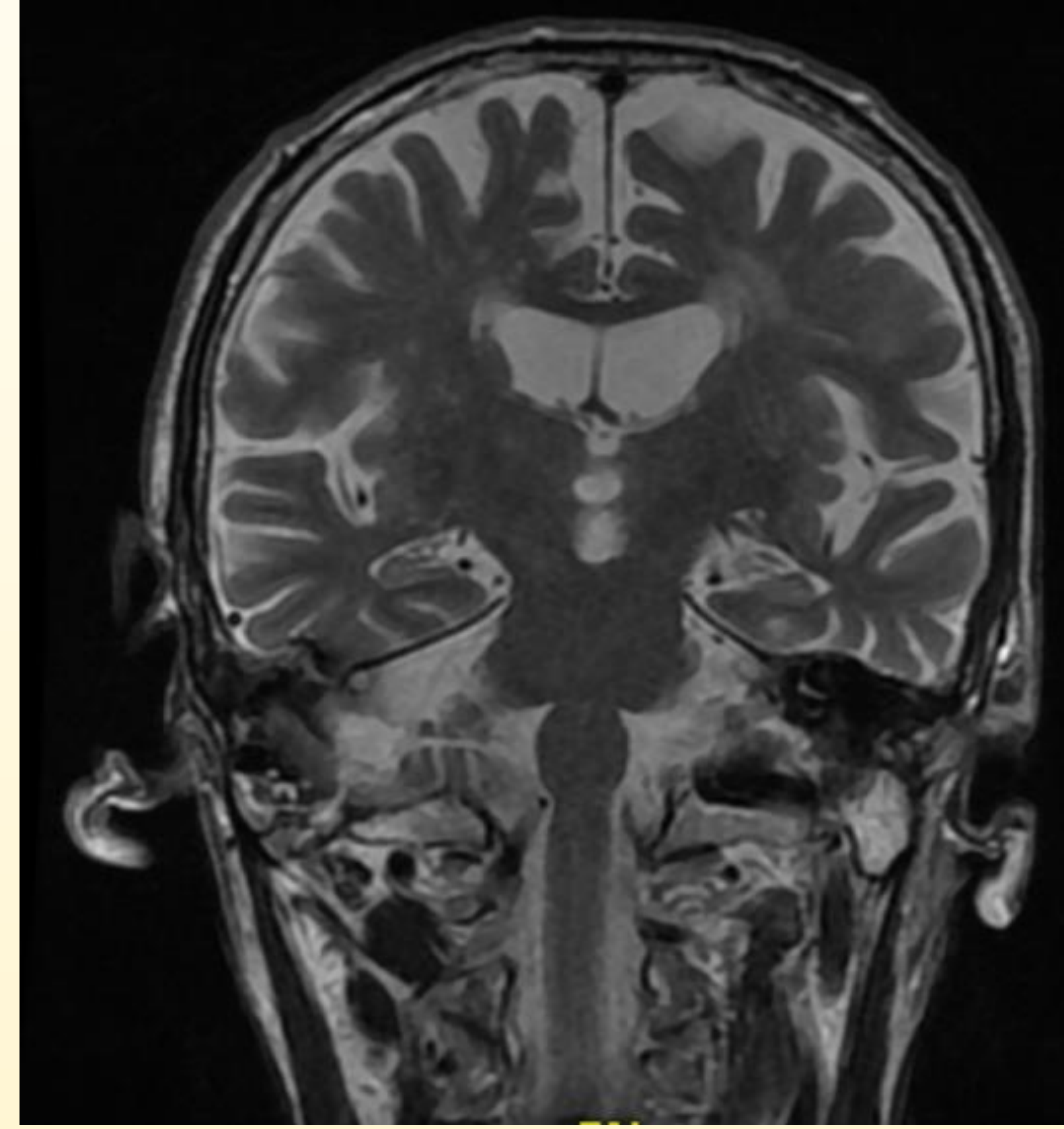

GİRİŞ

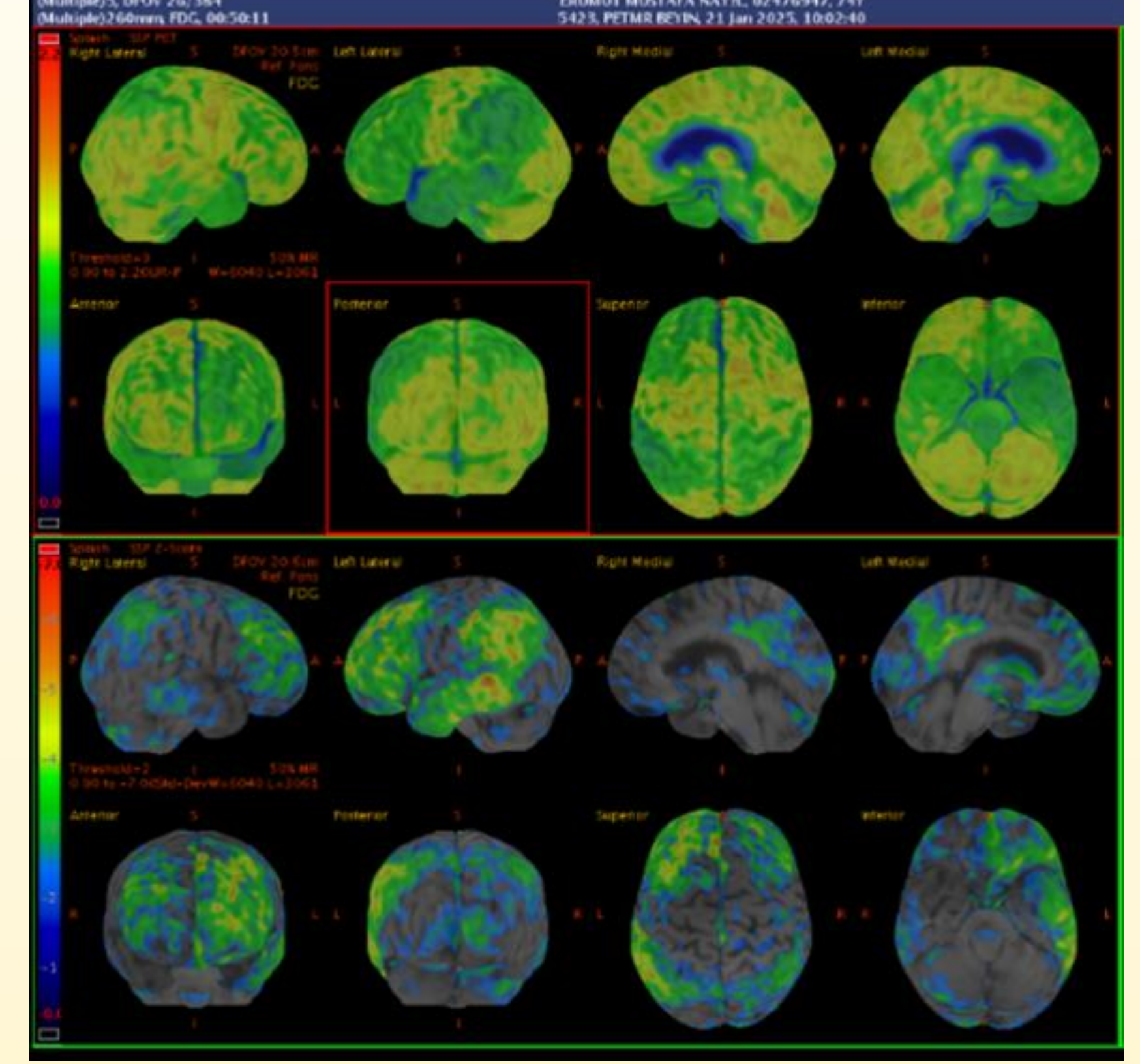
Alzheimer hastalığı (AH), bilişsel işlevlerde ilerleyici bozulmayla karakterize edilen nörodejeneratif bir hastalıktır. Tipik amnestik varyantın dışında, dil alanlarında bozulma ile seyreden logopenik varyant Alzheimer hastalığı (LAD), primer progresif afazinin (PPA) bir alt tipi olarak kabul edilir. LAD, kelime bulma güçlüğü ve cümle tekrarında bozulma ile belirginleşir. Ancak bazı olgularda, davranışsal ve psikiyatrik semptomlar da eşlik edebilir (1). Bu çalışmada, ileri evrede gelişen kontrol, referansiyel ve persekütif sanrıları olan ve LAD tanısı konulan olgunun klinik özellikleri sunulmuştur.

OLGU SUNUMU

74 yaşında, üniversite mezunu, tiyatro teknik şefliğinden emekli olmuş erkek hasta, zorunlu yatış kararı ile A.Ü.T.F. erkek psikoze servisine yatırılmıştır. Geçmişte psikiyatri başvurusu ve psikotrop kullanım öyküsü bulunmamaktadır. Yaklaşık 5-6 yıl önce başlayan “lazerle kontrol edilme” düşünceleri zamanla belirginleşmiş ve organize perseküsyon sanrılarına dönüşmüştür. Hastanın bu süreçte pencereleri kartonla kapatmaya, kutuların içine girerek lazerden korunmaya çalıştığı öğrenilmiştir. Evdeki bireylerin konuşmalarını üzerine alındığı, annesinin ilaçlarını zehir sanıp uygulamasına engel olmaya çalıştığı, kız kardeşine yönelik sözlü ve fiziksel saldırganlık gösterdiği bildirilmiştir. “Nişanlımı öldürdüler” şeklinde sanrılar, öfke patlamaları ve ajitasyon gözlenmiştir. Son bir yılda davranışsal regülasyon kaybı, ajitasyon ve içe kapanma dönemlerinin döngüsel seyrettiği ifade edilmiştir. Bilişsel semptomları son 6-7 aydır artış göstermiştir. Spontan konuşmada belirgin kelime bulma güçlüğü, sözel üretkenlikte azalma ve cümle tekrarında zorlanma olduğu dikkati çekmiştir. Konuşmalarında sık sık “şey” sözcüğünü kullandığı ve anlatımların dolaylı olduğu saptanmıştır. Özbakımında son 1.5 yıldır belirgin azalma olduğu, son haftalarda hiç banyo yapmadığı gözlenmiştir. 40 yılı aşkın süredir elektronik eşya biriktirme davranışı mevcut olup son dönemde bu davranış ev içi yaşamı olumsuz etkileyecek boyuta ulaşmıştır. Nöropsikolojik değerlendirmede Standardize Mini Mental Test (SMMT) puanı 9/30; Frontal Değerlendirme Bataryası (FAB) puanı 5/18 olarak saptanmıştır. FAB alt alanlarında özellikle inhibitör kontrol, mental esneklik ve dikkat seti değiştirme yetilerinde belirgin bozulma gözlenmiştir. Beyin MRG’de bifrontoparietal bölgede subkortikal ve periventriküler iskemik-gliotik odaklar ile birlikte sol Sylvian fissürde asimetrik genişleme ve belirgin kortikal atrofi izlenmiştir. FDG-PET görüntülemesinde bilateral frontal ve temporal loblarda, prekuneus ve posterior singulat girusta belirgin hipometabolizma mevcuttur. Klinik ve görüntüleme verileri logopenik varyant Alzheimer hastalığı (lvPPA/LAD) tanısını desteklemektedir.

Şekil 1. T2 sekans Kranial MRG. Sol Sylvian fissürde belirgin asimetrik genişleme ve kortikal atrofi izlenmektedir.

Şekil 2. Beyin PET. Solda belirgin bilateral frontal ve temporal lobda, prekuneusta, posterior singulat girusta belirgin olmak üzere her iki serebral hemisferde yaygın hipometabolizma izlenmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

LAD, dil bozukluklarının ön planda olduğu, Alzheimer patolojisine bağlı gelişen nadir bir PPA alt tipidir. En sık semptomlar kelime bulma güçlüğü, fonolojik hatalar ve uzun cümleleri tekrar edememe şeklindedir. Bu olguda, LAD’e ek olarak kontrol ve referans fikirleri, perseküsyon sanrıları ve davranışsal disorganizasyon gözlenmiştir. Literatürde LAD’de psikoze nadir görülmekle birlikte, Alzheimer hastalığının ileri evrelerinde sanrısız bozuklukların gelişebileceği bildirilmektedir (2, 3). Dil bozukluğunun yanı sıra frontal yürütücü işlevlerdeki bozulmalar (düşük FAB skoru) da hastalığın ilerlediğini düşündürmektedir. Hastada erken dönemden itibaren kompulsif eylemler (elektronik eşya biriktirme), içe kapanma ve sosyal çekilme bildirilmiş olup bu semptomların LAD’nin nöropsikiyatrik spektrumuna ait olabileceği değerlendirilmiştir. Ayrıca hasta kardeşinde paranoid tip şizofreni, diğer kardeşinde majör depresyon öyküsü olması nörodejeneratif ve nörogelişimsel genetik yatkınlığı desteklemektedir. Logopenik varyant Alzheimer hastalığı, yalnızca dil bozuklukları ile sınırlı kalmayıp bazı olgularda nadiren sanrılar ve davranışsal semptomlarla komplike olabilir. Bu olguda olduğu gibi, LAD’ye eşlik eden ileri evre psikoze tablolarında, ayırıcı tanıda geç başlangıçlı şizofreni veya demans ile ilişkili psikoze ayırt edilmelidir. Tanı sürecinde nöropsikolojik testler ve görüntüleme yöntemleri yol göstericidir. Multidisipliner yaklaşım ve yakın izlem gereklidir. Alzheimer Hastalığı tanısını desteklemek amacıyla BOS biyobelirteçlerinin değerlendirilmesi önemlidir.

KAYNAKÇA

1. Ahmed, S., de Jager, C. A., Haigh, A. M., & Garrard, P. (2012). Logopenic aphasia in Alzheimer's disease: clinical variant or clinical feature?. Journal of neurology, neurosurgery, and psychiatry, 83(11), 1056–1062.
2. Leyton, C. E., Ballard, K. J., Piguet, O., & Hodges, J. R. (2014). Phonologic errors as a clinical marker of the logopenic variant of PPA. Neurology, 82(18), 1620–1627.
3. Kumfor F, Liang CT, Hazelton JL, Leyton CE, Kaizik C, Devenney E, Connaughton E, Langdon R, Mioshi E, Kwok JB, Dobson-Stone C, Halliday GM, Piguet O, Hodges JR, Landin-Romero R. Examining the presence and nature of delusions in Alzheimer's disease and frontotemporal dementia syndromes. Int J Geriatr Psychiatry. 2022 Mar;37(3):10.1002/gps.5692.